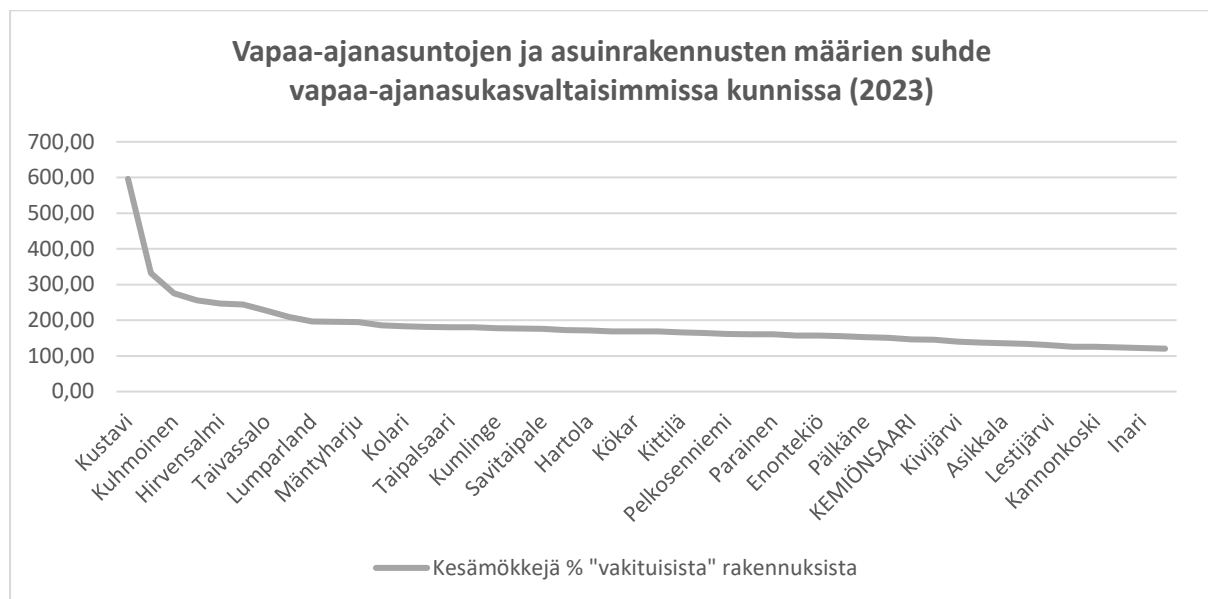

Minkäläinen on tuleva monipaikkaisen asukkaan Kemiönsaari?

Kemiönsaari kuuluu pääosin ydinmaaseutuun (Helminen ym., 2020), eli se on ”elinkeinorakenteeltaan monipuolista, suhteellisen tiiviisti asuttua maaseutua”. Vapaa-ajan asumisen kannalta tärkeää on kunnan sijainti suhteessa isompiin asutuskeskuksiin ja kaupunkeihin, mikä on suhteellisen edullinen (n. 65 km Turkuun ja n. 160 km Helsinkiin), eli kunta kuuluu näiden kaupunkien ns. vapaa-ajan-asumisen viikonloppuvyöhykkeeseen.

Kuten useilla maaseutualueilla, vakituinen asutus Kemiönsaarella vähenee, mutta vapaa-ajanasutus yhä lisääntyy. Kunta kuuluu vapaa-ajanasuntojen määrällä mitattuna 15 suurimman kunnan joukkoon Suomessa. Kuntaan on viime vuosina rakennettu suhteellisen paljon vapaa-ajan asuntoja (vuonna 2023 kuudenneksi eniten Suomen kunnista, SVT 2023). Vapaa-ajanasuntoja on myös paljon suhteessa asuinrakennusten määriin (kuva 1).

Kuva 1. Kunnat, joissa on suhteellisesti eniten vapaa-ajanasuntoja asuinrakennuksiin verrattuna (lähde: Tilastokeskus 2024).

Monipaikkaiseen asumiseen liittyvä tavaroiden ja palvelujen kysyntä tukee niin elintarvikekauppoja kuin esimerkiksi rakennusten ylläpitoon liittyvää yrittäjyyttä. Osa monipaikkaisista asukkaista suuntaa omaa kulutustaan tarkoituksellisesti paikkakunnalle ja pyrkii näin vahvistamaan paikallista tarjontaa (Czarnecki 2018).

Kemiönsaarella on viisi asutuskeskittymää, joista useimmat ovat entisiä kuntakeskuksia. Suurin osa elintarvikemyymälöistä sijaitsee kuntakeskuksessa, mutta myös kolmessa muussa suuremmassa taa-jamassa sekä eteläisten saarten matkailukeskuksissa on marketteja ja ravintoloita. Lähiruokaa myydään yli kymmenellä maatilalla ja myymälöissä eri puolilla Kemiönsaaren maaseutua. Palvelujen fyysinen saavutettavuus on siis hyvä. Joskus kuitenkin monipaikkaisilta asukkailta puuttuu tietoa palvelujen sijainnista ja saatavuudesta johtuen kulttuurisista tekijöistä (Rehunen ym. 2018).

On todennäköistä, että vapaa-ajanasuntoja – ja sitä myöten monipaikkaisia asukkaita – on kunnassa tulevaisuudessa yhä enemmän. Vaikka vapaa-ajanasuntojen omistajista eivät kaikki tule kunnan ulkopuolelta, tulee eteen kysymyksiä monipaikkaisten asukkaiden mahdollisuuksista osallistua esimerkiksi paikallisiin tapahtumiin tai yhdistysten toimintaan.

Digitalisaation mahdollistama työn hybridisoituminen on lisännyt monipaikkaisten asukkaiden mahdollisuuksia viettää aikaansa vapaa-ajanasunnoilla entistä pitempiä jaksoja. Tämä on joillain alueilla johtanut ns. mökkikauden pitenemiseen erityisesti keväällä ja syksyllä, mutta myös viikkotasolla, jos etätöitä tehdään yhdistettynä viikonloppuvapaaseen (esim. Raun ym. 2022). Samalla saattavat pidentyä palvelujen kysyntäkaudet.

Minkäläisten, esimerkiksi digitaalisten, väylien kautta heillä on halutessaan mahdollista ymmärtää paremmin paikallista elämää, saada tietoa palveluista ja myös halutessaan toimia aktiivisesti? On todettu, että monipaikkaisten asukkaiden vahva kiinnittyminen paikkakunnalle lisää heidän halukkuuttaan toimia paikkakunnan kehityksen hyväksi (Rantanen 2024).

Vapaa-ajan asuminen voi kuormittaa esimerkiksi ympäristöä ja lisätä asutuksen kausittaisuutta, joka edelleen vaikuttaa infrastruktuuriin ja palvelukysyntään. Monipaikkaisten asukkaiden juurtuminen alueelle on kuitenkin nähtävä elinvoimaresurssina, johon kunnan kannattaa tarttua. Usein kysymys on pitkän aikavälin strategisista valinnoista: Mihin suuntaan halutaan monipaikkaisuuden kehittyvän? Minkälaisina asukkaina heidät otetaan vastaan – pelkkinä turisteina, vai myös potentiaalisina yhteistyökumppaneina ja jotkut jopa tulevina asukkaina?

Kirjallisuus:

Czarnecki, A. (2018). *Going Local? Linking and Integrating Second-Home Owners with the Community's Economy. A Comparative Study between Finnish and Polish Second-Home Owners*. Polish Studies in Economics. Peter Lang, Berlin.

Helminen, V., Nurmio, K. & Vesänen, S. (2020) *Kaupunki-maaseutu-alueuokitus 2018. Paikkatietopohjaisen alueuokituksen päivitys. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 21/2020*.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-5172-9>

Rantanen, M. (2024). *Monipaikkaiset asukkaat aktiivisina aluekehittäjätoimijoina. Alue ja Ympäristö*, 53(2), 31–49. <https://doi.org/10.30663/ay.144722>

Janika Raun, Manu Rantanen, Olle Järv, Pasi Oskari Okkonen, Iivari Paavo Aleksanteri Laaksonen, Torsti Hyryläinen (2022). *Monipaikkaisen asumisen rytmit Etelä-Savossa - Sähkönkulutustiedot vapaa-ajanasuntojen käytön analysoinnissa*. Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin raportteja 222.
<https://helda.helsinki.fi/items/3b89b25a-93ed-405e-a4e1-e5ebc657f0b4>

Rehunen, A., Rantanen, M., Lehtola, I. & Hiltunen, M.J. (Toim.) (2012). *Palvelujen saavutettavuus muutoksessa – maaseudun vakituisten ja vapaa-ajan asukkaiden palveluympäristön kehityssuunnat ja uudet mahdollisuudet*. Ruralia-instituutin raportteja 88.

Suomen virallinen tilasto (SVT) (2023). *Rakennukset ja kesämökkit* [verkojulkaisu]. ISSN=1798-677X. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 2.1.2025]. Saantitapa: <https://stat.fi/julkaisu/clm6c371zk08l0buhkqx2oh60>

Tilastokeskus (2024). *Maksuttomat tietokannat*. https://pxdata.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_rakke/?tablelist=true